

249/94 1 2

KONCESSIONSNÄMNDEN
FÖR MILJÖSKYDD
Avd 4

BESLUT
1992-12-18
Stockholm

Nr B 250/92 1(7)
Dnr 238-252-92
Aktbil 15

KLAGANDE

Aktiebolaget Varmgalvaniseringsfabrikens konkursbo
Ställföreträdare: advokaten AP
LANDSKRONA, i egenskap av konkursförvaltare

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Malmöhus län beslut 1992-06-17 angående föreläggande om bortforsling av förorenad saltsyra samt om undersökning av mark och grundvatten i Landskrona kommun (branschkod 38.02)

SAKEN

Upphävande av föreläggandet

Länsstyrelsen i Malmöhus län förelade i det överklagade beslutet AB Varmgalvaniseringsfabriken följande:

med stöd av 40 § miljöskyddslagen

- att före den 1 augusti 1992 ha forslat bort förorenad saltsyra som finns på fastigheten Syret 7 i Landskrona kommun

med stöd av 43 § miljöskyddslagen

- att utföra undersökningar av mark och grundvatten på ovan nämnda fastighet enligt punkterna 1-5 nedan.
 1. Genomgång av befintligt material rörande bl a befintliga geohydrologiska förhållanden, anläggningens drift, avloppssystemets uppbyggnad och funktion, eventuella äldre upplag, nuvarande kemikaliehantering etc.
 2. Genomförande av ytterligare borrhning, vattenprovtagning och analys av jordprover och grundvatten i sådan omfattning att föroreningens utsträckning lokalt kan klarläggas.
 3. Avvägning av grundvattennivåerna samt beskrivning av grundvattenförhållanden i området.

4. Sammanställning och redovisning av jord- och vattenanalyser.
5. Riskbedömning och förslag till handlingsprogram.

Länsstyrelsen föreskrev vidare i beslutet dels att undersökningsresultaten skulle redovisas till länsstyrelsen senast den 1 oktober 1992, dels att beslutet skulle gälla med omedelbar verkan.

Under rubriken **LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING** anförde länsstyrelsen bl a följande.

Varmförzinkning har bedrivits på fastigheten under lång tid. Länsstyrelsen anser att det är uppenbart att de höga halterna av zink i grundvattnet härrör från verksamheten på fastigheten.

Av 5 § miljöskyddslagen framgår att den som bedriver miljöfarlig verksamhet är skyldig att vidta skäligen åtgärder för att förebygga eller avhjälpa olägenheter som orsakats av verksamheten. Skyldigheten kvarstår även efter det att verksamheten upphört.

En tillsynsmyndighet får enligt 40 § första stycket miljöskyddslagen meddela föreläggande om försiktighetsmått eller förbud som uppenbarligen behövs för att miljöskyddslagens bestämmelser skall efterlevas. Enligt 43 § andra stycket miljöskyddslagen får en tillsynsmyndighet förelägga den som utövar verksamhet som kan befaras miljöfarlig eller den som annars är skyldig att avhjälpa olägenheter från sådan verksamhet att utföra för tillsynens fullgörande behövliga undersökningar av verksamheten och dess verkningar. Tillsynsmyndighet kan, om det är lämpligare, föreskriva att sådan undersökning skall utföras av annan än den som utövar verksamheten och utse någon att göra undersökningen.

Fastigheten och verksamheten med byggnaderna hör numera till konkursboet. Ett föreläggande skall riktas mot den som bedriver den miljöfarliga verksamheten. Lagring av miljöfarligt avfall, lagring av förorenad saltsyra inom fabriksområdet och den konstaterade föroreningen av grundvattnet utgör sådan verksamhet på vilken miljöskyddslagen är tillämplig. Konkursboet får därför anses ansvarig för den miljöfarliga verksamheten.

Länsstyrelsens beslut har överklagats av konkursboet som yrkar att beslutet upphävs i sin helhet.

Koncessionsnämnden har i delbeslut den 17 juli 1992 förordnat att det överklagade beslutet, såvitt gäller föreläggandet om undersökning av mark och grundvatten, tills vidare inte skall gälla.

Konkursboet har som grund för sin talan anfört i huvudsak följande:

På den aktuella fastigheten har tidigare bedrivits likartad verksamhet av andra företag vilka liksom Varmgalvaniseringsfabriken kan ha släppt ut metallförorenat processavloppsvatten. Vidare är fastigheten omgiven av tung industri som hanterar metaller. Sammanfattningsvis kan det därför inte utan ytterligare utredningar anses uppenbart att förekommande höga zinkhalter i mark och grundvatten härrör från Varmgalvaniseringsfabrikens verksamhet på fastigheten. Sedan konkursutbrottet den 7 februari 1992 har dessutom någon verksamhet inte bedrivits på fastigheten utan endast en avveckling av denna har förekommit. Konkursboet har således inte utövat någon miljöfarlig verksamhet. Principellt accepterar konkursboet synsättet enligt 5 § miljöskyddslagen att det åligger den siste verksamhetsutövaren, oavsett om verksamheten har upphört, att avhjälpa uppkomna olägenheter. Detta förutsätter dock att det kan anses vara ställt utom allt tvivel att det är den aktuella verksamheten på fastigheten som förorenat grundvattnet med zink. I nu aktuellt fall är dock fråga om ett konkursbo varför konkurslagens och förmånsrättslagens bestämmelser är tillämpliga. Oavsett vilken bedömning som görs beträffande aktuell fastighets delaktighet i uppkomna föroreningar måste därvid ekonomiska anspråk avseende bortforsling m m anses som oprioriterade i förhållande till andra fordringar varför förmånsrätt saknas för nu aktuella angivna kostnader och åtgärder. Ett motsatt synsätt dvs att nu aktuella kostnader är att anse som prioriterade skulle innebära att hela förmånsrättslagens system sattes ur spel och därmed

aktiebolags och andra juridiska personers möjligheter att låna kapital mot säkerhet i t ex bolagets fasta egendom.

YTTRANDEN

Länsstyrelsen som avstyrker bifall till överklagandet anför följande:

Den aktuella fastigheten vilken nu är förorenad består av utfyllnadsmaterialet i havsbotten. Likartad verksamhet har bedrivits tidigare. Konkursförvaltaren i AB Varmgalvaniseringsfabriken har yrkat att fortsatta undersökningar skall genomföras i myndigheternas regi, då det enligt dennes mening inte är klarlagt vem som har förorenat grundvattnet. Länsstyrelsen gör den bedömningen att utfyllnadsmaterialet inte kan ha innehållit zink i den utsträckning som det nu är fråga om.

Genom tidigare prov framgår att fastigheten är förorenad av zink. Skyddsåtgärderna bör riktas mot den som för närvarande har rådigheten över fastigheten.

Länsstyrelsen är av den uppfattningen att det i övrigt inte framkommit något nytt i sak. Länsstyrelsen hänvisar till tidigare yttrande i ärendet.

Miljönämnden i Landskrona kommun avstyrker bifall till överklagandet och anför:

Enligt 5 § miljöskyddslagen skall den som utövar miljöfarlig verksamhet vidtaga de skyddsåtgärder och iakttaga de försiktighetsmått som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa olägenhet. Skyldigheten kvarstår även efter det att verksamheten har upphört.

Miljöförvaltningen och tekniska verken i Landskrona har genom provtagning 1990 konstaterat höga halter av zink i en dagvattenbrunn och i en pumpgrop i fabriken. Proverna visar att en betydande del av föroreningar i mark och vatten under fabriksområdet härstammar från verksamheten som bedrivits där till konkursutbrottet den 7 februari 1992.

Till miljöfarlig verksamhet räknas även befintliga föroreningar i marken eller markvattnet eftersom dessa kan medföra förorening av grundvattnet. Den ansvarige för denna miljöfarliga verksamhet är fastighetsägaren alldeles oavsett om denne är skyldig till föroreningarna i marken eller ej.

Miljönämnden anser att det är mycket angeläget att mark- och grundvattenundersökningar kommer till stånd, för att kunna

avgöra i vilken utsträckning området är förorenat och vilka saneringsåtgärder som är nödvändiga.

Miljönämnden anser att de åtgärder som krävs för att klarlägga och avhjälpa olägenheter av föroreningarna skall bekostas av den som är ansvarig för verksamheten, i detta fall konkursboet.

Konkursboet har därefter kommit in med ytterligare en skrivelse.

KONCESSIONSNÄMNDENS ÖVERVÄGANDEN

En tillsynsmyndighet får enligt 40 § första stycket miljöskyddslagen, om tillstånd enligt lagen inte lämnats, meddela bl a sådana försiktighetsmått, som behövs för att lagen skall efterlevas. Regeln anknyter till den allmänna försiktighetsbestämmelsen i 5 § i samma lag, vilken riktar sig mot den som faktiskt utövar den miljöfarliga verksamheten. Enligt 43 § andra stycket får en tillsynsmyndighet förelägga den som utövar verksamhet som kan befaras vara miljöfarlig eller den som annars är skyldig att avhjälpa olägenhet från sådan verksamhet att utföra för tillsynens fullgörande behövliga undersökningar av verksamheten och dess verkningar.

Ett konkursbo har enligt 1 kap 1 § konkurslagen att för borgenärernas räkning omhänderta konkursboets tillgångar. Konkursboet kan som ett led i omhändertagandet, t ex i avvaktan på att verksamheten skall övertas av någon annan, fortsätta att driva denna under en övergångstid. Konkursboet har i förevarande ärende inte fortsatt konkursbolagets verksamhet och har således inte bedrivit någon miljöfarlig verksamhet av det slag som bolaget tidigare bedrivit. Såsom länsstyrelsen har funnit bedriver dock konkursboet en miljöfarlig verksamhet genom förvaringen av förorenad saltsyra inom fabriksområdet. Även på denna förvaring är miljöskyddslagen tillämplig. Att låta denna saltsyra finnas kvar inom området innebär - i vart fall på sikt - en fara för miljön och saltsyran bör därför forslas bort.

Detta bör i princip ske av den som för närvarande förfogar över saltsyran och fastigheten, nämligen konkursboet.

Som tidigare nämnts anknyter 40 § första stycket miljöskyddslagen till 5 § samma lag. I fråga om skäligheten av det av länsstyrelsen meddelade föreläggandet har Koncessionsnämnden följande uppfattning. Det har inte gjorts gällande annat än att saltsyran är att betrakta som ett avfall och att den inte torde komma till användning vid en eventuell återupptagen verksamhet på fastigheten. Det enda sättet att för framtiden eliminera risken för skador är därför att saltsyran bortskaffas från fastigheten. Något alternativ till denna åtgärd finns således inte. I förevarande fall torde man kunna utgå ifrån att en ny ägare till fastigheten kommer att åläggas att forsla bort saltsyran på fastigheten om inte konkursboet gör detta. Därmed är det sannolikt att värdet av fabriksfastigheten, och därmed köpeskillingen vid en försäljning, skulle bli så mycket lägre som motsvarar kostnaden för att forsla bort den aktuella saltsyran. Ett föreläggande skulle därför sannolikt inte få någon avgörande betydelse för värdet av tillgångarna i boet.

Om å andra sidan saltsyran före en försäljning skulle bortskaffas på samhällets bekostnad, skulle värdet av fastigheten sannolikt öka jämfört med om saltsyran finns kvar vid en försäljning. Detta ökade värde skulle då komma att tillgodogöras av konkursborgenärerna.

Mot bakgrund av det anförda anser Koncessionsnämnden, att även om kostnaden kan bli betydande i förhållande till boets totala tillgångar, bör åtgärden betraktas som skälig. Koncessionsnämnden anser därför att föreläggandet i denna del bör stå fast.

Som framgår ovan skall ett föreläggande enligt 43 § andra stycket riktas mot den som utövar en verksamhet eller som annars är skyldig att avhjälpa olägenhet från sådan verksamhet. Konkursboet utövar inte och har inte heller utövat någon

verksamhet som har haft betydelse för uppkomsten av den befintliga mark- och grundvattenföroreningen; förvaringen av saltsyra saknar betydelse i detta avseende. Konkursboet kan inte heller anses ha övertagit de skyldigheter att vidta åtgärder för att förhindra olägenheter som enligt miljöskyddslagen kan åvila någon i dennes egenskap av fastighetsägare, eftersom konkursboet endast omhänderhar fabriksfastigheten för borgenärernas räkning. Koncessionsnämnden anser därför att det inte föreligger någon rättslig grund för ett föreläggande mot konkursboet enligt 43 § andra stycket miljöskyddslagen. Föreläggandet i den delen bör därför upphävas.

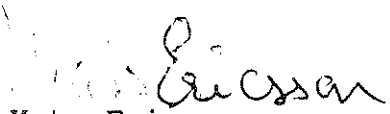
KONCESSIONSNÄMNDENS BESLUT

Koncessionsnämnden ändrar det med stöd av 40 § miljöskyddslagen meddelade föreläggandet endast på sätt att de däri föreskrivna åtgärderna skall var genomförda senast den 1 januari 1993.

Koncessionsnämnden undanröjer det med stöd av 43 § miljöskyddslagen meddelade föreläggandet.

Detta beslut får enligt 48 § andra stycket miljöskyddslagen inte överklagas.

I detta beslut, som har fattats efter föredragning av handlingarna, har deltagit ledamöterna Mats Ericsson, ordförande, Torsten Norén, Bengt-Erik Olsson och Bengt Westin. Föredragande har varit Anders Bergene.

Mats Ericsson

Anders Bergene